

NARODNI DNEVNIK

Izbaja vsak dan opoldne, izvenzni nedeli
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20—, inozemstvo Din 30—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
STAN GREGORČEVA ULICA ŠTEV. 15.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Plašenim vprašanjem naj se priloži znak
za odgovor.

Račun pri poštnem ček, uradu št. 12.002.

Gospa Sveta.

10. oktober 1920! Dan plebiscita v Koroški, črni dan naših Korošcev, črni dan Slovenije in Slovencev in črni dan naše ujedinjene Domovine, kraljevine SHS!

Po mnogih stoletjih smo na ta dan stopili Slovenci zopet samostojno na svetovno pozornico — boj je končal s porazom, zakriviljenim ne samo vsled plebiscitnih sleparij Nemcev, ampak tudi z lastno malomarnostjo in nesposobnostjo! 10. oktober 1920 — odprta si rana na našem narodnem telesu!

Toda boj ni končan; vse kaže, da se pripravlja nov, še hujši boj. In ta odločilna borba se bo bila ko se bo Avstrija združila z Nemčijo!

Združitev, ki se kot projekt pojavlja periodično v časopisju, se v Avstriji in Nemčiji tiho, toda intenzivno pripravlja in stopnjema že provaja na kulturnem in gospodarskem polju. Kakor rdeča nit se vleče skozi govore nemških in avstrijskih državljanov. Na Dunaju že posluje stalna priključitvena komisija pod predsedstvom dr. Rennerja. »Heimatsdienst« koroški že danes v detajlu organizira nemške narodne sile za veliki trenutek priključitve. Nemčija sama čaka ugoden moment, ko bodo antantne velesile preveč zaposlene z drugimi svojimi in mednarodnimi problemi — in ujedinenje bo mahoma postalo tudi politično dejstvo.

In ta trenutek bo tudi poslednji, ki se nam bo nudi, da dobimo izgubljeno Koroško nazaj in z njo Gospo Sveto, kjer narod naš dokazuje hrabrost!

Z združenjem Avstrije z Nemčijo postane naša Kraljevina neposreden mejaš velike nemške države, ki bo tako svojo južno mejo pomaknila daleč proti jugu, vse bližje Adrije, za katero gre nemško stremiljenje že od nekdaj. To je dejstvo, na katerem je naša država vitalno interesirana, ne manj pa antantne velesile, ki so davno že uvidele, da z Versajskim diktatom Nemčija ni bila uničena.

Združenje Avstrije z Nemčijo in z njim v zvezi vprašanje naše Koroške je dejstvo, kojega pomena bi se moral zavedati vsak Slovenec, vsak Srb in vsak Hrvat! Na žalost pa moramo konstatirati, da je zanimanje naše javnosti za to življenjsko vprašanje slovenske Koroške jako malenkostno. Pri avstrijskih Nemcih resno intenzivno delo — pri nas medstrankarski boji na življenje in smrt! Tako ne sme iti dalje! Poraz 10. oktobra 1920 naj nam bo spodbuda k resnemu, organiziranemu delu, da nas veliki trenutek, ko bo naša država morala dokazati, da je Koroška naša in ko bo za to morala doseči priznanje pri odločujočih velesilah, — ne bo našel nepripravljenih!

Slabo fundiran tednik »Koroški Slovenec« bojuje težak boj in vztrajno vzdržuje narodno zavest med Korošci. Podprimo in širimo ga! Nacionalisti! tukaj se nudi vsak prilika za resnično nacionalno delo: zahtevajte dostojno in energično vstopovod v naši državi, da bo ta edini list zaslužjenih Korošcev v slehernem javnem in društvenem lokalni!

Časopisje naše, posebno slovensko! Odprti stalno koroško rubriko, v kateri boš javnost obveščalo o vedno aktualnejšem Koroškem vprašanju, o trpljenju in težnjah naših koroških bratov!

Kulturna društva! Ustanavljajte vstopovod koroške odseke, delajte živo propagando med ljudstvom, ustanavljajte zbirke, da moremo gmotno in moralno podpreti naše koroške Slovence in da organiziramo naše fizične in duševne narodne sile za veliki trenutek! Pošiljajte zbirke »Jugoslovanski Maticici«, branite

Zemljoradniški kongres zaključen.

PROTI FUZIJ S HSS. — ZEMLJORADNIKI ODOBRAVAJO VSTOP POSLANCA PUCELJA V HSS. — POZDRAVNI TELEGRAMI.

Beograd, 1. septembra. Včeraj zvečer je bil končan kongres zemljoradniške stranke. Soglasno je bila sprejeta zaupnica poslanskemu klubu. Sklenili so, da se vprašanje spremembe statuta radi nastalih nesoglasij odloži do prihodnjega kongresa. Poslane so bile udanostne brzojavke kralju, voditelju češkoslovaških zemljoradnikov Švehli, voditelju bolgarskih zemljoradnikov Vitošu in obema frakcijama vodstva bolgarske emigracije v Pragi.

Sprejetih je bilo mnogo resolucij. V glavnem povdarjajo resolucije, naj se vsi zemljoradniki brez razlike vere in plemen zberejo pod eno zastavo. Glede HSS se pravi, da HSS ne bo mogla izvršiti

svoje naloge in doseči onih seljaških ciljev, ki jih zemljoradniki pričakujejo od seljaške stranke, ki je na vladi v zajednici z radikali. Carinska tarifa, ki je tako težko zadela vse zemljoradnike, nova agrarna reforma in cel sistem današnjega vladanja ne dajejo dovolj garancije, da bodo seljaški interesi in pravice dovolj zaščiteni in zato odklanja Savez zemljoradnikov zvezo s HSS.

Glede poslanca Pucelja je izjavil generalni tajnik g. Uroš Stajčič, da je Pucelj in z njim Kmetijska stranka prešel v HSS v dogovoru s Savezom zemljoradnikov, to pa vsled tega, ker so se kmetijci morali nasloniti na HSS radi lažje borbe s klerikalci.

Odnosaji med radikali in radičevci — utrjeni.

Beograd, 1. septembra. Ker je kongres zemljoradnikov odklonil fuzijo s HSS, so odnosaji med radikali in radičevci znova močno utrjeni. Če bi prišlo do fuzije med zemljoradniki in HSS, potem bi nastali med radikali in radičevci skoraj nevdružni odnosaji in na to je opozicija tudi že računala. HSS je prepričana, da bi bilo silno pogrešno prekiniti zvezo z radikalno stranko, ker bi bilo s tem delo za sporazum ogroženo. Zato je HSS proti fuziji z zemljoradniki ter misli, da je treba izvesti sporazum do poslednjih konsekvenc. To pa pomeni popolno in lojalno sodelovanje radičevcev in radikalov. Kakor je radičevska stranka načelno za enotno fronto seljaškega naroda, tako

pa je uverjena, da ne more biti njena naloga v tem, da bi manjše stranke prišle potom nje do vpliva. HSS more sodelovati le z največjo srbsko stranko in legalen boj med strankami naj odloči, za katero se izreče srbski narod.

Vsled sklepa zemljoradniškega kongresa, da je fuzija s HSS nemogoča in vsled enakega stališča HSS so odnosaji med radikalno in radičevsko stranko znova okrepljeni in v politični situaciji ni pričakovati niti najmanjših izprememb.

Položaj se razvija normalno in ko bo rešeno še vprašanje vodilnih političnih uradnikov v podrobnostih, se prične z vslo doslednostjo izvajati politika sporazuma.

ST. RADIĆ POSETI JUTRI LJUBLJANSKI VELESEJEM.

Beograd, 1. septembra. Sinoči sta bila dr. Ninčič in St. Radić pri Nj. Vel. kralju na častju. Ob tej priliki so se razgovarjali o nastopu naše delegacije na zasedanju Zveze narodov. St. Radić se je vrnil v Zagreb, dr. Ninčič pa v Lido, kjer se nahaja njegova obitelj. Radić potuje jutri ali pojutrišnjem v Ljubljano ter poseti velesejem.

PRED NOVO RAZVRSTITVILJO VODILNIH POLITIČNIH URADNIKOV.

Zagreb, 1. septembra. Dne 8. t. m. pričakujejo prihoda notr. ministra Maksimovića v Zagreb. Notranji minister bo ostal v Zagrebu nekaj dni. Ob tej priliki se bo vršila konferenca z radičevci, na kateri se bodo definitivno sporazumeli glede razporeditve uradnikov v onih oblastih, ki interesirajo radičevce.

VRHOVNO SODIŠČE POTRDILO ZAPLENBO GLASILA JMO.

Sarajevo, 1. septembra. Vrhovno sodišče je odobrilo prepoved organa muslimanske stranke »Novega Glasnika« z motivacijo, da je bil en del prepovedanega materijala povzet iz drugih novin. To pa ne spremeni ničesar na prepovedi. Na podlagi tega bo urednik dr. Mahmud obtožen radi izzivanja verske mržnje.

lju in pokrovitelju neodrešenih bratov, in tudi ona naj podesetori svojo skrb za naše Korošce!

S hitrimi koraki se bliža odločitev. Popravimo našo malomarnost od 10. oktobra 1920, ker tam na severu je Gospa Sveta, je naše slovensko Kosovo!

Skleniti je treba trdno fronto na ven, brez ozira na naše notranje strankarske

ČRNOGORCI Z MEJAMI PROTI ALBANIJAM NEZADOVOLJNI.

Beograd, 1. septembra. Finančni minister Stojadinović se je s potovanja po Črni gori vrnil v Kotor. V Andrijeviću je minister sprejel veliko deputacijo, ki mu je izrazila nezadovoljstvo radi razmejitev z Albanijo. Bojevito pleme Vasojevićev je izjavilo, da bo branilo s puško v roki svoje domove. Iz Kotora potuje Stojadinović v Dubrovnik, nakar se vrne preko Sarajeva v Beograd.

PRIHOD DELEGATOV V ZENEVO.

Pariz, 1. septembra. Briand je včeraj z avtomobilom odpotoval v Zenevo. — Spremlja ga g. Loucheur. Francoska delegacija potuje danes zvečer v Zenevo. Voditelja delegacije sta Painlevé in Briand.

Rumunska delegacija pod vodstvom Ducea potuje danes v Zenevo. V delegaciji se nahaja tudi šef rumunskega presbira.

VLADA CANKOVA OSTANE.

Sofija, 1. septembra. Tukajšnji list »Zora« je priobčil izjavo ministrskega predsednika Cankova, da v kabinetu ne bo prišlo do večjih izprememb. Misli se, da bosta na sestanku sobranja zemljoradniška poslanca Popov in Tragičević izročila interpelacijo o nedavnih umorih na Bolgarskem.

boje. V kri in meso naj preidejo vsem besede predsednika naše plebiscitne komisije g. Jovanovića, izgovorjene oficijelno po nesrečnem izidu koroškega plebiscita: »Vas koroških Slovencev, ki ste glasovali za Jugoslavijo, ne pozabimo nikdar!« In te besede naj postanejo dejanje. Zasplosti je dosti, sedaj — na dele!
Patriot.

Popoln sporazum za Ženovo.

Zagreb, 1. septembra. St. Radić je po programu odpotoval v soboto na Bled, kjer je bil obenem z dr. Ninčičem sprejet v avdienco pri kralju. Svrha avdiencie je bila ureditev končnih smernic glede nastopa naše delegacije na sestanku Zveze narodov. St. Radić je obrazložil kralju svoje poglede na zunanji položaj naše države. Nato je sledila krajša diskusija o raznih vprašanjih, ki se bodo razpravljala na zasedanju, zlasti o vprašanju socialne politike, kateri je poverjen najvažnejši del zasedanja. Predsednik odbora za socialna vprašanja je sam St. Radić.

Nj. Vel. kralj je ob tej priliki pokazal posebno ljubeznjivost napram Radiću in članom njegove obitelji, ki so ga spremlili na Bled. Na konferenci z dr. Ninčičem so bila ta vprašanja popolnoma rešena, tako da je skupni nastop naše delegacije v Ženevi osiguran.

NAKUP NOVIH LADIJ V ANGLIJI.

Sušak, 1. septembra. Jadranska plovidba je stopila v pogajanja z neko angleško družbo radi nakupa dveh velikih ladij, od katerih bi vsaka imela 4500 ton. Pogajanja bodo kmalu končana. Še ta mesec bosta obe ladiji prispeli v naše vode in boste služili za vzdrževanje prometa med našimi lukami v Sredozemskem morju in na Levantu.

PROSLAVA 1000-LETNICE HRVATSKEGA KRALJESTVA V SARAJEVU.

Sarajevo, 1. septembra. Pri proslavi 1000-letnice hrvatskega kraljestva bosta sodelovala tudi ministra Pavle Radić in dr. Sršić. Pripravljalni odbor je povabil na proslavo tudi vse narodne poslance.

RIFANI PRIPRAVLJAJO PROTIOFENZIVO.

Pariz, 1. septembra. Iz Feza službeno poročajo, da se se voditelji Rifanov sestali v Sesuanu na konferenco vrhovnega poveljstva čet pod predsedstvom Abdalkrima. Na konferenci so razpravljali o nadaljni akciji proti Francozom in Špencem. Tekom zadnjih 24 ur se je na meji pri Beniarkhenu vršila koncentracija rifanskih čet. Misli se, da bodo Rifani v tem področju izvedli protiofenzivo.

Vojaške operacije maršala Petaina zelo dobro napredujejo. Nekatera plemena v področju Itsula so zahtevala od francoskih oblasti obrambo pred Rifani. Izjavili so, da se bodo priključili eventualnim napadom francoskih čet na Abdalkrima.

FRANCIJA PROTI PRIKLJUČITVI AVSTRIJE K NEMČIJI.

Francoski listi pišejo obširno o name-ravani priključitvi Avstrije k Nemčiji. »Journal de Débats« piše, da se ne sme skleniti garancijskega pakta brez obveze Nemčije, da je proti priključitvi Avstrije. Ostro nastopa proti priključitvi tudi »Temps«.

ZAGREB—SPLIT 3 : 1.

Zagreb, 1. septembra. Mesto v nedeljo se je vršila včeraj popoldne nogometna tekma Zagreb—Split, ki je končala z zmago Zagreba v razmerju 3 : 1. Kraljev pokal ostane že drugo leto v Zagrebu. Kot sodnik je fungiral g. Joksić iz Beograda.

Zveza Slovenije z morjem.

Gospod dvorni svetnik Šuklje je blagovili odgovoriti na naša izvajanja glede zveze Slovenije z morjem v zelo šaljivem tonu. Gospod dvorni svetnik Šuklje pravi, da je še vedno »zateleban« v Musilovo progo. Niti najmanj nas ne vznemirja, če je gospod dvorni svetnik »zateleban«, da se poslužimo njegove lepe besede, v Musilovo progo, pač pa smatramo za svojo dolžnost, da preprečimo po svojih skromnih močeh, da bi bila »zateleban« v to progo tudi slovenska javnost in zato odgovarjamo na precej neresen članek prof. Šukljeja.

Po otvoritvi Liške železnice je bila dolžnost Slovenije, da z enotnim nastopom doseže, da pride na dnevni red zveza Slovenije z morjem. Zato smo kot prvi — in žal tudi edini — opozorili Slovenijo na to njeno dolžnost in obenem označili Klodičovo progo kot ono, ki najbolj odgovarja interesom Slovenije in Jugoslavije.

Za Klodičovo progo smo se odločili predvsem iz treh razlogov:

1. Klodičeva proga upošteva najbolj interese prebivalstva.

Kot javno glasilo smo docela v službi javnosti, to je prebivalstva. Je sicer res, da je najkrajša zveza obenem tudi najboljša. Toda kadar sta dve progi skoraj enako dolgi, potem dajemo prednost oni, ki gre preko bolj obljubljenih krajev. Dejstvo je, da je ozemlje, preko katerega gre Klodičeva proga dvakrat bolj obljubeno kot pa ozemlje Musilove proge. Velika lesna bogastva, ki jih ima ob Musilovi progi knez Auersperg in drugi, ne morejo biti odločilni vzrok, da bi država zidala železnico. Če so ta bogastva tako velika, da bi se gradnja železnice rentirala, zakaj si pa potem lastniki teh bogastev sami ne zgradijo železnice? Sicer pa se sklicujemo na članek inž. Šivica, da so tudi ob Klodičevi progi obsežni gozdovi, in s tem izgubi tudi glavni argument za Musilovo progo veliko na svojem pomenu, posebno, če odpade z gradnjo cest vsa Čabrska kotlina. Sicer pa zadostuje za eksploatacijo gozdov popolnoma ozkotirna železnica, ne pa strma glavna železnica, ki ne bi služila splošnim interesom. Ni treba drugega, ko zgraditi cesto iz Čabra proti Gerovemu — Tršče in popraviti cesto proti Delnicam, pa se pride iz Čabra v Delnice po cesti hitreje in seveda tudi cenejše kakor pa po najkrajši 82 kilometrov dolgi cesti do prve postaje na Musilovi progi — Brod na Kolpi in od tu z novo železnico preko Broda Moravice in Skrača v Delnice. Obenem naj bi se sedaj prestrmo, 11 kilometrov dolgo cesto iz Broda na Kolpi v Delnice, izboljšalo v prvovrstno (5%) cesto, pa je ustrezno vsej kotlini okoli Broda na Kolpi. S cestami se da torej popolnoma ustrešiti lesnim interesom in ni treba, da bi se gradila draga in strma železnica. Če pa mislijo knez Auersperg in drugi interesi, da nikakor ne morejo biti brez železnice, potem naj slede primeru Steinbeisovega podjetja v Bosni in zgradi svojo lastno gozdno železnico.

2. Klodičeva proga je uzakojena.

Gospod dvorni svetnik sicer misli, da ni to nobene posebne važnosti in da bi se z novelo mogel zakon z lahko preurediti, potem moramo reči, da menda g. Šuklje ne ve, kak bo bil, do je bilo uzakojenje proge doseženo. Nad vse lahkomišljen bi moral biti dobitnik slovenski politik, ki bi brez potrebe v parlamentu znova razgrnil železniško vprašanje, ker po novih železniških progah ne kriči samo Slovenija, temveč vsa Jugoslavija. In vprašanje je, če bi bila tedaj Slovenija tako močna, da bi ohranila to, kar ji sedaj zakon daje, ker Klodičeva proga je bila uzakojena, ko Hrvatov ni bilo v skupščini.

Pameten politik ne bo nikdar ogrožal že doseženih uspehov, temveč ko skuša te razširiti, zlasti pa tedaj, kadar ni za to nobene prave potrebe. In glede zveze cele Slovenije z morjem — ker Klodičeva proga računa tudi z zvezo Maribora, ne samo Ljubljane s morjem — ni nobene potrebe, da bi Slovenija resignirala na že dosežen uspeh.

3. Zakaj Klodičeva proga odgovarja tudi v tehničnem oziru vsem zahtevam in zato se je zanjo izrekla tako direkcija za novogradnjo ter generalni štab. Mislimo, da mnenje teh tudi nekaj velja.

Vsa čast tehničnemu znanju inž. Musila, ki ga je iznašel največji upravni talent stare Avstrije dr. Lueger, kakor pravi gospod Šuklje, toda tudi inž. Klodič se je že pod staro Avstrijo izkazal, če se je že treba zmeraj ozirati v stare čase, kot strokovnjak najboljšega slovesa. To je dokazal pri gradnji Bohinjske, Turške in Belokranjske železnice in to je dokazal s svojim delom v Švici in Belgiji. Strokovna kvalifikacija inž. Klodiča je zato prvovrstna, med enakimi strokovnjaki pa smo mi vedno za domačina.

To je naš odgovor na članek dvornega svetnika Šukljeja. In sedaj še

ODGOVOR INŽ. KLIDIČA GOSPODU ŠUKLJETU.

Najprej še nekaj opazk k prvotnemu spisu g. Šukljeja »Naše železnice«: Glede slabe proge Bubnjarci — Karlovac se g. Šuklje obrača deloma na napačni naslov. Zagrebačka direkcija že dolgo nima nikakega posla več s to progo. Sicer pa ni tako, kakor da bi imelo posamezne direkcije denar za take popravke v »ladec«, pa ga iz same zlobe ali neumnosti nečesto uporabiti. Ministrstvo in parlament naj votirata za to potrebni kredit, finančni minister naj ga pa da, in Ljubljanska direkcija bo spremenila to progo v tako prvovrstno, da bo kaj in to v najkrajšem času. Predlagale sta obe direkciji to pregraditev že večkrat. V ostalem naj se da državnim železnicam dovoljene kredite in dobre zakone, pa pojde vse kakor po loju. Potem ne potrebujemo prav nič toli hvaljenega privatnega obratovanja; ali za osobe sta vlada in parlament merodajna. Sicer pa mora biti slep in nepravilen tisti, ki ne vidi ogromnega napredka v obratovanju državnih železnic v zadnjih letih. V Zagrebu n. pr. prihaja in od-

haja dnevno 81 vlakov za osebni promet, od teh je 28 brzovlakov, in vse se odvija malodane brez zamud. Mnogo bi se dalo še o tem povedati, toda za danes dovolj.

A sedaj prehajam k članku g. Šukljeja, v katerem se bavi z mojo malenkostno osebo.

Sodba, ki jo podaja g. Šuklje o vseh naših domačih inženirjih z direkcijo za gradbo železnice v Beogradu vred, si bodo naši inženirski krogi sicer zapomnili, ali jo vsekakor ne bodo vzeli preveč tragično, ker delujejo v g. Šuklju še vedno stare avstrijske simpatije. Njegova sodba o mojih zmognostih posebej je za mene pa celo premalo važna, da bi se radi nje ogreval. Jaz sem sicer sedaj šele peto leto navadni drugi ravnatelj naše največje direkcije, ki kateri spadajo vsi trije naši glavni dohodi k morju (Sušak, Šibenik in Split) in imam takorekoč vsaki dan posla s komercialnimi vprašanji, ali res je, da mi manjka edino zveličujoča prvovrstna komercialna izobrazba, ki jo je podal svojim članom bivši avstrijski parlament. Razen tega so za tako praktično izobrazbo predstirani menda posebno gimnazijski profesorji in ne inženirji. Kaj hočem, vsak ne more biti tako srečen!

G. Šuklje vsaj priznava, da je Musilova proga teška gorska železnica. Vsekakor napredek, kar je še pred tremi leti bil teren okrog te proge tako ugoden, da je kar kričal po gradbi železnice!

Kar se tiče dolžine prog stoji stvar takole: Novogradnja Kočevje — Brod Moravice meri 50 km, novogradnja Kočevje pa do mesta, kjer se priključuje nova proga k ostoječi progi v bližini sedanje postaje Vrbovsko, 44 km. Ker iznaša na obstoječi reški železnici daljavo od omenjenega mesta do mesta Brod Moravice 13 km, to je razlika daljav obeh variant Kočevje — Brod Moravice 7 km.

Sedaj pa zopet tisti uspon 25‰! Kar preseda mi že razlagati vedno in vedno temeljni abc železniške stroke radi tega, ker jo je dr. Musil v tem slučaju temeljito polomil. Torej pač še enkrat: Znižanje uspona od 25 na 16‰ in radi tega podaljšanje Musilove trase za 4 km ni nikaka naša marota in nikaka škoda za davkoplačevalce, ker bi bil na položnejši progi prevoz cenejši in bi bila radi tega rentabilnija večja, tako da bi se večji izdatek pri gradbi kmalu amortiziral. Druge ne manj tehtne razloge za to nočem več premelevati. Kar se pa tiče razvoja moderne tehnike v prevladanju hudih sponov, moremo uporabiti ista moderna sredstva ravno tako tudi na 16‰ in tako ostanejo vse ugodnosti v vsakem slučaju na strani manjšega uspona. Taki računi so pač povsod merodajni, ker se pri evropskih železnicah eliminirajo veliki usponi, kaj še da bi se take uspone še na novo gradilo, ako se ne mora. In tukaj se ne mora!

Kritiziral sem že nekeje, da se pri nas projektira razne železnice križem Slovenije, ne da bi se kdo brigal za to, ali se bodo tudi rentirale. Menda sem jaz prvi, ki sem podal v brošuri prvi generalni poskus v tem smislu. Zato me g. Šuklje zasmehuje, pri čemur pa stvar še nekoliko obrača, kakor da sem hotel podati že končni rentabilitetni proračun. So to pač njegove stare metode boja in avstrijskega parlamenta. Pričakoval sem argumente in številke, mesto tega negacija in posmeh. Svoj pouk naj si g. Šuklje zase prihrani. Kar pripoveduje o poizvedovanju na licu mesta, to je tudi abc železniške stroke. Posebno pri slučaju dolenskih železnic se je moralo to napraviti, ker v Sloveniji do tedaj ni bilo nobene podobne situacije. In to delo se bo seveda moralo napraviti tudi še v našem slučaju. Ali za generalno prvo presojo je edino logično, trezno in pametno vzeti za podlago dohodek dolenskih železnic! Vse varijante so samo podaljšanje teh železnic in tip gospodarskih razmer je po vsej povsod podoben in spreminja se šele na slovenski meji, to je ob Kolpi. Prepričan sem, da bodo rezultati natančnih poizvedovanj prav dobro odgovarjali moji generalni sliki.

Za g. Šukljeja so moje številke nebulozne, za mene pa slonijo na uradni statistiki komercialnega oddelka zagrebačke direkcije v času, ko so spadale dolenske železnice še pod to direkcijo. Ako upravi svet teh železnic nima pojma o stanju stvari — žalostno za njegovo! Ako mi pa kdo pripoveduje, da se bo Musilova proga, ki stane po njegovem računu 27 milijonov zlatih predvojnih kron (50 kilometrov dolga železnica Novo mesto — Črnomelj — Bubnjarci je stala 20 milj. kron) rentirala samo iz lokalnega prometa in mi kaj pripoveduje o tovarnih in rudokopih itd., ki bodo tam nastali, smatram pa jaz to za megljeno fraziranje. Resnica je, da sedaj kakega rentabilitetnega računa za Musilovo progo, bilo generalnega, bilo definitivnega, od nikoder sploh ni. In g. Šuklje sliko tega kraja kakor nekakega eldorada strašno pretirava. Njegova proga se more rentirati le, ako bi mogla njena uprava tamošnje gozdove tudi izkoristiti; o tem pa ne more biti govora. Ne preziram te kraje, ali njih interesi morejo se varovati, kakor sem že neštokrat rekel, tudi na drugi in cenejši način. G. Šuklje hoče pač lokalno železnico v prid krajem okoli Broda na Kupu in jo le frizira tako, kakor da bi bila v interesu cele Slovenije, dočim propagiram jaz gradbo glavne železniške žile, ki naj omogočuje res celi Sloveniji dostop na morje. To je bistvena razlika v pojmovanju!

Kar se tiče razlaga, ga na Musilovo progi v večji meri ne bo, tu ima g. Šuklje popolnoma prav. Na veji Maribor — St. Janž — Črnomelj — Vrbovsko — Sušak pa ga bomo prvo tovo imeli, ako si ga bomo znali tarifarno in pogodbeno zasigurati in to bo tvorilo bistven del rentabilitete sistema novih prog. To je moje prepričanje. Ali o vsem tem sistemu, o čemur govorim obširneje v brošuri, molči g. Šuklje kakor grob. Konstatujem, da na moj poziv nisem dobil nikakega stvarnega odgovora.

Kar se tiče končno predlagane ankete, sem zelo skeptičen. Pri nas ne odločajo samo stvarni razlogi nego tudi politično — strankarski, sorodstveni, osebni interesi, agitacije itd.

Radi tega grem jaz še dalje in predlagam komisijo inozemskih izvedencev po švicarskem običaju, ki naj poda obširne odgovore na vprašanja, ki se jih ima predložiti. To ne iz razloga, ker bi spoštoval inozemce bolj ko domačine, kakor to dela g. Šuklje, ampak radi tega, da slišimo mnenje ljudi, ki so popolnoma nepristranski in neodvisni. Predlagal bi enega češkega izvedenca, enega nemškega iz rajha in enega švicarskega; avstrijske izključujem. Na podlagi tehnegega mnenja te nadstrankarske komisije naj se šele vrši anketa in poda končni sklep. Vlada se naj naprosi, da odobri v to potrebni kredit; vsak privatni denar je tukaj seveda izključen.

Politične vesti.

= »Konjunkturisti«. Pod tem naslovom je objavil »Jutarnji list« na svoj znani senzacionalni način članek, ki je bil za naše samostojne demokrate prav senzacionalen poper. »Jutarnji list« piše, da je »Slovenski Narod« opetovano napadal SLS, ker da ne izrazi konjunkturalno srbsko-hrvatskega spora v korist Slovenije. Samo ta beseda dokazuje, da je bil sporazum potreben, ker nihče nima v nacionalnih stvareh pravice, da izokrišča konjunkturalno spora dveh bratov... Ni čuda, da so sedaj »konjunkturisti« proti sporazumu. Nato razlaga »Jutarnji list«, kako more vršiti vlada svoje delo in nato zaključuje: »Predno pa se preide na to pozitivno delo, treba v vseh ministrstvih urediti dobro upravo, da se ne bo več dogodilo, da bodo izginjali akti. Ne sme se zgoditi, da enostavno izginejo vsi akti in vsi spisi, ki se nanašajo na tolikokrat omenjeno nacionalizacijo fatalnih Trbovelj. Da, ti spisi so izginiti, ti dokumenti so izginiti v znaku programa SDS: izkoriščanje konjunkturalne spora Srbov in Hrvatov. — Da se take razmere enkrat za vselej onemogočijo in odpravijo, treba odstaviti vse nosilce in predstavnike bivšega režima, gotovo pa vse predstavnike SDS od Ljubljane do Maribora: njihova naloga je, da so temelji onih, ki se zbirajo okoli zadnje nade, zadnjega pristaša SDS, ki je živel samo od izkoriščanja konjunkturalne je konec in z njo morajo prestatiti tudi njeni konjunkturisti. To je zahteva in glas ljudstva, glas ljudstva pa je tudi — glas Boga!« — Tako piše vladni list! — Počasi sicer meljejo božji mlinci, toda sigurno. Tudi SDS bo še to temeljito spoznala.

= Propaganda za priključitev Avstrije k Nemčiji zopet silno narašča. Zlasti avstrijski socialni demokrati in nacionalisti vseh skupin so v tem oziru delavni. Dunajska »Arbeiter Zeitung« je glede priključitvene propagande zelo odkritosrčna. Pravi, da se mora vsakdo zavedati velikih težkoč, ki so zvezan s priključitvijo Avstrije k Nemčiji. Toda močna volja mora vse te težkoče premagati.

V. Ljubljanski velesejem.

PRVI VAŽNEJŠI DAN.

Že v nedeljo je obiskalo velesejem ca 20 tisoč ljudi. Glede obiskovalcev samih pa je bilo težko ugotoviti, koliko jih je prišlo radi trgovskih interesov in koliko samo iz radovednosti. Vendar pa lahko rečemo, da je bila že nedelja za Ljubljanski velesejem razveseljiv dan, kajti bil je šele prvi dan, ki je bil ves na razpolago za poset velesejma in že ta je pokazal ogromno zanimanje trgovskih krogov za naš velesejem.

Kakor je bilo pričakovati, se je pričelo pravo trgovsko življenje šele včeraj. Trgovci radi za sklepanje svojih poslov mir in tega mu ni mogla nudit nedelja. O tem priča tudi dejstvo, da je večina trgovcev posetila včerajšnji dan v dopoldanskih urah, ko še ni bilo raznih radovednežev. Že na zunaj je imel velesejem povsem drugačno lice. Obiskovalci so sicer z zanimanjem ogledovali razne izložbe, ustavili pa so se pri blagu, radi katerega so obiskali naše mesto. Življenje je bilo dopoldne v vseh paviljonih silno živahno, in z oziranjem na to, da je bil ponedeljek prvi važnejši dan za trgovsko življenje na našem sejmšču, smemo pričakovati, da sedanji velesejem ne zaostane za prejšnjimi in jih morda celo nadkrili, dasi živimo v času gospodarske krize. Zaenkrat občutimo pomanjkanje raznih interesentov za naš les, predvsem Italijanov, ki jim pač valutne razmere ne dopuščajo, da bi kupovali pri nas. V tem oziru so razni strokovnjaki opozorili vlado, da posveti več pozornosti tej važni gospodarski panogi Slovenije.

Tem živahnemu pa je promet v usnarstvu in tekstilni industriji, ki lahko konkurira z inozemskim blagom. Tudi železniška stroka je privabila mnogo kupcev in kar je za naše slovenske gospodarske razmere tudi zelo važno, je dejstvo, da prihaja v poštev naša mala obrt, ki se kljub gospodarski krizi uspešno razvija. Sploh pa lahko rečemo, da pridejo vse stroke na svoj račun. Trgovci ne gre vedno zato, da sklene ob prvi priliki velike kupčije — posebno je treba to naglasiti v današnji dobi težke gospodarske krize — marveč tudi za to, da se njegova firma pozna, kar mu bo dobrodošlo v dobi cenenege razpoložljivega kapitala in ugodne trgovske konjunkturalne.

V tem oziru bi opomnili na nekaj. Priznati namreč moramo, da si mnogo naših trgovcev še vedno ni v svesti velikanskega pomena reklame. V mnogih krogih je pri nas še vedno ukoreninjeno naziranje, da se dobro blago samo hvali, ter da je reklama odveč. To nepravilno mnenje gre včasih celo tako daleč, da se smatra blago, za katero se dela velika reklama, za manjvredno, češ reklama je draga stvar in trgovci mora gledati, da izdatke na kak način krije. Odveč je dokazovati, da je dandanes reklama važen faktor, s katerim mora trgovci računati. Brez te vsakega podjetja zaspi ali pa ga prehitijo drugi, ki so naprednejši. Posebno je pa reklama plodotvorna, ako je blago dobro, kajti, kakor hitro najde trgovci zaenkrat samo par odjemalcev, mu ti ostanejo zvesti, kajti tudi oni so si pri-

in treba priključitev tako pripraviti, da se bo mogla brez noč izvršiti. Priključitev mora biti pravzaprav že izvršena, predno se bo proklamirala. V kulturnem, gospodarskem, socialnem, pravnem in političnem oziru mora biti dosežena že popolna enotnost med Avstrijo in Nemčijo in potem se šele izvrši tudi formalna priključitev. Isto pravo ko v Nemčiji, mora biti tudi v Avstriji in isti zakoni, iste šolske knjige, iste odredbe v obeh državah. — Volja nemškega naroda za priključitev je torej trdna, kakšna pa je naša? Na delo vsi, da se sramota 10. oktobra nikdar več ne ponovi!

= »Osservatore Romano«, vatikansko glasilo napada v dolgem članku v precej ostrem tonu dr. Beneša. »Osservatore Romano« trdi, da je nemogoče proslavljati spomin Jana Husa, ne da bi se pri tem napadalo katoliško cerkev, ker se ne more hvaliti obojenca, ne da bi se grajalo sodnika. »Osservatore Romano« protestira tudi proti temu, da se češkoslovaška vlada za Vatikan sploh ne zme. Če bo češkoslovaška vlada vztrajala pri svojem stališču, potem se Vatikan tudi ne bo oziral na želje češkoslovaške vlade pri imenovanju novih škofov. — Kakor se vidi iz kratkega odgovora češkoslovaškega zunanjega ministrstva, niso naredile grožnje Vatikana v Pragi nobenega utisa.

= Vojni pohod proti sovjetom. »Izvestija« poročajo, da so angleški in francoski velekapitalisti izdelali cel načrt za pravo križarsko vojno proti sovjetom. Ruski emigranti naj bi se po tem načrtu znova vojaško organizirali in zbirali v Rumuniji. Za organizacijo emigrantske vojske so bile že izdane velike vsote. V Estonki, Litvi in Latiški bi se ustanovile pomorske baze za angleško brotlovje. Agenti antante pa bi v Kavkazu organizirali vstajo. Na dano povelje bi se pričele vojne akcije na vseh treh koncih. Koliko je v teh vesteh resnice, koliko strašila in pobožnih želj, »Izvestija« seveda ne povedo.

= Dogodki v Siriji. Po poročilih angleških listov je morala francoska posadka v Suedji kapitulirati. Nekateri angleški listi so celo poročali, da je tudi Damask padel v roke Druzov. Francoska poročila pa to odločno zanikajo in general Sarail poroča iz Bejruta, da vlada v Damasku popoln mir.

= Maroka ofenziva. Francoske čete so zavzele gorsko skupino pri Džebel. Ofenziva se nadaljuje po načrtu. Nekatera plemena so se podvrgla Francozom. Angleški listi pa poročajo, da je v zadnjem času opazati rast odpor Abd-el-Krima, ki je poslal na fronto nove čete. — Abd-el-Krim računa, da ga bodo mednarodni zapletljaji, ki bi nastali v slučaju francoske osvojitve Rifa, obvarovali pred vsakimi nevarnimi posledicami. Zato je Abd-el-Krim še vedno samozavesten, čeprav je njegov ugled vsled francoskih uspehov zelo padel pri nekaterih plemenih.

SITUACIJSKO POROČILO.

Kakor že rečeno, so obiskovalci dopoldne velesejem pretežno le trgovci, dočim so bili popoldne obiskovalci mešani. Povpraševali se je po blagu vseh branj. Osebito zanimanje je vladalo za usnarstvo, a tudi interesentov za železnino ni manjkalo. Nadalje so bile sklenjene kupčije za posušeno, obleko, posebno za južne kraje, mnogo se je prodalo tudi voa.

Bolgari so nakupili, oziroma naročili papir, žeblice, plošče za štedilnike, emajlirano posodo, podkve, pločevinaste izdelke, kratko rečeno sploh razne predmete iz železniške stroke.

Prodanih je bilo tudi mnogo tehničnih Mari-borčana Znidarja. Tudi za elektrotehnični material je vladalo veliko zanimanje. Nadalje je bilo prodanih nekaj avtomobilov in motornih koles in sicer v Ljubljano in v druge kraje. Kmetstvo ljudstvo se zanima za poljedelske stroje in za zvonove. Prodanih je bilo tudi precej dragih preprog. Omenimo naj še nebroj manjših kupčij. Kakor je torej videti, smemo upravičeno pričakovati najlepše uspehe.

Obisk je bil včeraj zadovoljiv. Velesejem je obiskalo okoli 15.000 ljudi, kar pomeni za delavnik velikansko število in vsakomur bo jasno, da je med temi večina interesentov. Velesejem so včeraj posetili med drugimi zastopnik ministrskega predsednika Pašiča, ministar pravde g. Marko Gjuričič, katerega so spremljali po velesejmu veliki župan g. dr. Vilko Baltić in g. ravnatelj Borko ter ravnatelj velesejma g. Milan Dular. Minister se je o velesejmu izrazil zelo laskavo in pohvalno.

Glede ostalih posetnikov naj omenimo one iz Berlina, Mayencea na Francoskem, Dunaja, Celoveca, Mannheim, Merana in Trsta. In Primorskega pride še mnogo gostov, kajti velesejska uprava je poslala tja 2000 legitimacij, ki so v nekaterih krajih že pošte.

Jugoslovenskih obiskovalcev je bilo največ iz Beograda, Zagreba, Skoplja, Bitolja, Pri-zrena in sploh iz južnih krajev. Oglasili so se tudi Bosanci in v lepem številu Zagrebčani ter Vojvodinci.

Za jutri se baje pričakuje poset zunanjega ministra dr. Ninčiča in g. Stipe Radića, ki se, glamo nekaterih vesti, sestane v Ljubljani, odkoder bosta nadaljevala svojo pot v Zenevo.

Na veseličnem prostoru je vladalo običajno razpoloženje.

RAZSTAVLJALCI.

Od razstavljalcev omenimo Urad za pospeševanje obrti, ki je brezplačno razstavil blago v 13 malim obrtnikom. Zanimivo je, da vlada v tem paviljonu »H« za razstavljeno blago veliko zanimanje in sklenile bi se le kupčije.

Dnevne vesti.

ko bi bili prisotni lastniki sami. Tu ima razstavljeno svoje blago »Rudac«, izdelovanje kovinskih izdelkov v Mariboru; Stirn, kovinarstvo, Kranj; Malenšek Jakob, ključavničar v Boh. Bistrici; Kovač Ulčar Jože; Krnjevič Fr. je razstavil čajanke; Sodarska zadruga v Tacnu pod Smarno goro; Oder Jože iz Boh. Srednje vasi, mizarstvo; Osrednja čipkarska zadruga v Ljubljani; Produktivna zadruga čevljarjev v Ljubljani; Čevljarški mojster Steinmann Jože; Čevljarška zadruga Ziri-Dobračev; »Amor«, perilo Vič-Glince; kitar Fengov iz Ljubljane.

Ljubljanska mestna plinarna je razstavila plinske štedilnike, kuhalnike, likalnike, kopalne peči, avtomate, radiotelefon za sobno kurjavo itd. Z ozirom na to, da je plin mnogo cenejši kurivo nego drva in premog, bi bilo ljubljanskim meščanom v njihovem interesu priporočati, da si ogledajo koje 661—664 v paviljonu »E«.

PAVILJON »E«.

Koje 12, 14, 16 Trgovska agentura Vido Bratovž, Ljubljana, Gosposvetska cesta 2, zastopa sledeče tvrdke:

1. »Süddeutsche Schmielgelwerke A. G.« Memmingen Bayern, tovarna smirkovega blaga vseh vrst. P. n. trgovce ter ostale interese opozarjamo, da se ogledajo pri zastopniku na sejmu, ker se te vrste blaga ne izdelujejo v Jugoslaviji.

2. Tovarna nogavic »ključ«. Ti izdelki so na sejmu zelo skromno zastopani. To pa vsled tega, ker nudi trdka le prvovrstne izdelke ter je vsled dobrega slovesa nogavice »ključ« tako zaposlena, da je vsaka reklama odveč.

3. Simon Semler, Plzen (Češkoslovaška), tovarna galanterijskih izdelkov kovinske stroje, izdeluje: vlasnice, pletilke, bučke, risalne žebličke, naprtnice, zaponke itd. Tovarna ima trgovine v vseh večjih mestih Evrope, kakor tudi v Ameriki ter velika skladišča in sicer pri nas v: Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Gg. trgovci naj ne pozabijo ogledati si originalnih vzorcev.

4. »Konopjuta d. d.« za promet konop. in jute-izdelkov, centrala Zagreb, podružnice Osijek, skladišča: Beograd, Sarajevo, Ljubljana; tovarne: Omiš, Odžaci; delavnice: Lepoglava, Čeb, kjer se izdeluje motvoz, razni vrstarski izdelki, kakor vse v to stroko spadajoče blago. »Konopjuta« je tudi generalni zastopnik svetov. tovarn Grohmann-Gruschwitz. Glavno skladišče za Slovenijo je v Ljubljani, Gosposvetska cesta 2.

Sport.

Lahkoatletska tekmovanja za Prvenstvo Slovenije. — A. S. K. Primorje prvak v moški lahkoatletiki. — Ilirija zmaga v ženskih disciplinah.

V soboto in nedeljo so se vršila na igrišču ASK Primorja tekmovanja za prvenstvo Slovenije v moški in ženski lahkoatletiki. To pot, ko je naš slovenski lahkoatletski sporti neoficijelno praznovanje petletnice svojega obstanka, je bila udeležba klubov, kakor tudi tekmovalcev zelo velika ter je bila ta vrsta sploh dosedaj največja. Udeležili so se sledeči klubi: ASKP., Ilirija, Jadran, Celje, Rapid in Hermes. Boj se je vršil faktično pa le med starima rivaloma ASK Primorjem in Ilirijo, v katerem se je Primorje prav izdatno revanširalo za lanskoletni poraz, ki mu ga je takrat zadala Ilirija tako nepričakovano, ko je »magala«, dasi samo z eno točko difference. Organizacija tega meetinga nikakor ni bila prvovrstna in to posebno prvi dan. V tem oziru bo potreba v prihodnje posvečati že večjo pažnjo glatkemu razvoju programa, kakor dosedaj, ako si hočemo obdržati lahkoatletični sportu naklonjeno publiko. Rezultati so po veliki večini dobri, razen par izjem, kar pa gre na rovaš očividne indisponiranosti tekmovalčev favoritov. Kot že rečeno, je zmaga ASK Primorje v moških disciplinah s 82 : 58 točkami, Ilirija pa v ženskih s 47 : 41. Borbe za posamezne placemente so bile mestoma uprav ogorčene, kar je dal vsak tekmovalac iz sebe vse, kar je trenutno zmogel in znal. Zato so bile tudi po veliki večini vse točke zelo zanimive in napete, ter so zelo za interesirale navzočo dovolj številno publiko.

„BUDDHA“

čaj na velesjmu. Oglejte si H paviljon št. 461-465.

MARIBORSKO NARODNO GLEDALIŠČE.

Dne 24. avgusta se je vršil redni občni zbor »Udruženja gled. igralcev SHS« — mestni odbor Maribor. Vsled nepredvidenih zaprek se mariborski mestni odbor ni mogel udeležiti glavne skupščine, ki se je vršila od 10. do 12. avgusta t. l. v Beogradu na način, ki bi bil v skladu s splošnimi interesi članstva in gledališča.

Izredno zanimanje glavne skupščine v Beogradu za prilike in potrebe mariborskega gledališča in njenega članstva se je pokazalo s tem, da je bil na redni občni zbor poslan v Maribor kot delegat zaščitni organizator gledaliških igralcev in član zagrebiške opere g. Joco Cvijanović, ki je obrazložil pomen našega »Udruženja«, posebno z ozirom na gled. zakon in s tem združenim razvrščanjem igralcev povdarjajoč, da je »Udruženje« najmočnejši in kot prvi poklican branilec in propagator gledališke umetnosti v naši kraljevini, da je njegova naloga, da z disciplino svojih članov in solidarno z upravami dvigne moralni in materialni položaj tako igralcev kakor tudi gledališč.

V novi odbor so bili enoglasno izvoljeni: Predsednik: g. Pavel Rasberger, tajnica: gđa. Elvira Kraljeva, blagajnik: g. Milan Pirnat, odbornika: ga. Berta Bukšekova in g. Rado Železnik.

ČISTI PROPOR NAJ ODLOČI!

Opetovano smo že poudarili, da treba čim prej vrniti Ljubljani njene avtonomne pravice in razpisati ljubljanske občinske volitve. Bilo bi pa le polovičarsko delo, če bi se razpisale volitve po sedanjem volilnem redu, temveč treba je, da pri ljubljanskih občinskih volitvah odloči samo čisti propore, ker samo tako pride volja prebivalstva prav do veljave. Ker more tozadevno izpremembo volilnega reda skleniti že zakonodajni odbor, ni nobene ovire, da bi se že letos volilo po starem volilnem redu, po čistem praprpu. Samo na ta način bo mogel volilec voliti le po svojem preudarku, ker ga sedanjí volilni red s svojim favoriziranjem večine sili, da izbira le med dvema najmočnejšima strankama, pa čeprav ni niti za eno niti za drugo stranko.

Čisti propore pa je potreben tudi zato, da bomo vendar enkrat že znali, kako je razporejen Ljubljana. Ni res, da se Ljubljana deli samo na klerikalno in antiklerikalno, temveč je nasprotno Ljubljana tega razlikovanja že do grla sita. Ljubljana hoče pozitivno gospodarsko delo, to pa je mogoče le, če se lahko uveljavljajo vsaka skupina, če je tu propore. Zato je uvedba proporcionalnega volilnega reda za ljubljanske občinske volitve neodložljiva.

Volilec naj prosto izbira, eventualne kompromise za sestavo delovne večine pa naj izvrše izvoljeni občinski svetovalci na podlagi navodil svojih volilcev. Samo ta pot je prava in v skladu z demokratičnimi načeli.

Takoj pa je treba izvršiti tudi spremembe v ljubljanskem gerentskem svetu. Popolnoma nepotrebu je, da ima Ljubljana tri gerente, ko pa eden čisto zadostuje. Pač pa naj se pridene gerentu svetov, v katerega pošljejo vse stranke svoje zastopnike. Tako bo vsaj deloma občinski svet nadomeščen.

Imenovanje novega gerenta in njemu prijedanje sovsyeta je prva nužnost, druga pa je izprememba volilnega reda. Eno ko drugo je v interesu prebivalstva in demokracije in zato upamo, da bo naš apel od vlade upoštevan!

— Spomenik kralju Petru. Na velesjmu v paviljonu F je razstavljen osnutek spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju. Spomenik postavi mesto Kranj. Model, ki ga je izgotovil kipar Tone Kos, je prav dober.

— Trgovinski minister na Srednji tehnični šoli. Minister trgovine in industrije dr. Kraljač je obiskal ob priliki svojega bivanja v Ljubljani Srednjo tehnično šolo. Sprejelo ga je učiteljsko osebje, ki mu je razkazalo šolo ter mu predložilo svoje želje.

— Stepan Radić na Bledu. Kakor smo zvedeli, sta bila v nedeljo na Bledu Stepan Radić in zunanji minister dr. Ninčič. Bila sta v dvoru na večerji. Pogovor se je sukal o predstoječi ženevski konferenci. Stepan Radić je odpoval včeraj zjutraj v Zagreb in se najbrže vrne danes v Ljubljano, kjer se sestane z dr. Ninčičem, da skupno odputujeta v Ženevo. Ob tej priliki si ogledata tudi Ljubljanski velesjmu. Včeraj je obiskal velesjmu zastopnik ministrskega predsednika Pašića, pravosodni minister Marko Gjurič.

— Deputacija inozemskih profesorjev na Bledu. Predvčeršnjim je bila sprejeta na Bledu v avdienci deputacija kongresa srednješkolskih profesorjev, ki so zborovali, kakor znano, te dni v Beogradu. Deputacija je izročila kralju posebno spominsko knjigo ter mu obrazložila glavne točke programa kongresa.

— Prvi kongres pravnikov kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. Udeležencem pravnškega kongresa se objavlja, da je gospod minister prometa dovolil udeležencem kongresa znižano vožnjo po železnicah in sicer za četrtino običajne cene. — Odbor društva Pravnika.

— Razširjenje gimnazije v Skoplju. Ministrstvo javnih del je odobrilo kredit 950.000 dinarjev za zgradbo tretjega nadstropja na poslopiju gimnazije v Skoplju.

— Za bolnice. Ministrstvo za javno zdravje nabavi te dni večjo količino sanitetnega materiala in medikamentov, ki se razdeli med bolnice v državi.

— Zboljanje železniškega prometa. Prometno ministrstvo je prejelo te dni iz državnih železniških delavnic večje število lokomotiv, ki jih porazdeli takoj med poedine železniške direkcije, pri katerih je opažati radi porasta izvoza pomanjkanje lokomotiv.

— Bagerovanje rek. Te dni je prešla direkcija vod na račun reparacij iz Nemčije štiri velike moderne bagre za čiščenje rek. Bagri prično delo že tekom meseca septembra.

— Studij naših profesorjev v Angliji. Na mednarodnem kongresu srednješkolskih profesorjev v Beogradu je izjavil delegat Saveza angleških profesorjev, da se bo zavezal po svojem povratku v Anglijo pri angleški vladi za to, da prevzame angleška vlada stroške, ki bodo omogočili 20 našim profesorjem nadaljevanje študij na angleških univerzah.

— Taksiranje trgovskih izpričeval. Izpričevala trgovskih pomočnikov so se dosedaj splošno taksirala s takso 60 Din po tarifni postavki 71. taksne tarife k zakonu o taksah in pristojbinah. Na inicijativo zbornice za tr-

govino, obrt in industrijo v Ljubljani je generalna direkcija posrednih davkov z razpisom z dne 6. julija 1925, št. 46.001 odločila, da so spričevala o pomožniški sposobnosti, brez oziroma na to, ali izdaje izpričevala trgovsko ali obrtniško podjetje, zavezana samo taksi 5 Din. Po tej odločbi se plačuje taksa po 60 Din samo za izpričevala o sposobnosti za vodstvo gotovega trgovskega ali obrtniškega podjetja.

— Persekucije slovenskih listov v Italiji. Te dni je bila »Edinost« zopet enkrat zaplenjena. Zgodilo se je to radi dopisa »Lepa naša domovina«, katerega vsebino smo prinesli pred kratkim tudi mi.

— Projekt ustanovitve poljsko-češkoslovaške trgovske zbornice. Po poročilih praških listov so podvzeti s poljske strani koraki v svrhu ustanovitve češkoslovaško-poljske trgovske zbornice. Inicijativa za to je izšla iz gorenjeleziških trgovskih krogov.

— Velik štrajk. Iz Newyorška poročajo, da je sklenila zveza severoameriških rudarjev, da se prične s prvim septembrom v antracitskih rudnikih Zedinjenih držav štrajk, ker so bile zahteve delavstva glede povišanja mezd odbite. Stavkalo bo 160.000 rudarjev. 8000 delavcev ostane v rudnikih, da bodo vršili neobhodno potrebna dela, da se ohranijo rudokopi ter prepreči, da jih ne zaliva voda. Stavkujoči izgube dnevno nad 26 milijonov funtov sterlingov. Pripravljeni so na daljši štrajk.

— Štrajk francoskih bančnih uradnikov v novi fazi. Štrajk francoskih bančnih uradnikov se nahaja v novi fazi. Odbor štrajkujočih je sklenil, da pozove v posebnem manifestu delavstvo h generalnemu štrajku. Pri tem poudarja seveda, da računa na čut solidarnosti. To je treba tembolj poudarjati spričo dejstva, da so bančni uradniki nedavno odklonili ponudbo delavskega sindikata, ki je bil pripravljen proglasiti generalni štrajk v znak solidarnosti. Občinski svet mesta Lille je dovolil štrajkujočim bančnim uradnikom podporo 30.000 frankov. V ministrstvu javnih del so se te dni vršila pogajanja med štrajkujočimi bančnimi uradniki in njihovimi delodajalci. Pogajanja niso imela uspeha, vendar pa se nadaljujejo.

— Posledice devettedenskega štrajka. Po 9 tednov trajajočih pogajanjih je prišlo v Berlinu med delodajalci in delojemalci stavbne stroke do sporazuma. Spornih je ostalo samo nekaj manj važnih vprašanj, ki se bodo pa dala nedvomno tudi v kratkem rešiti. V splošnem so dosegli delavci zvišanje mezd. Glavni uspeh je ta, da se delo nemudoma zopet prične ter ne pride do izprta 500.000 stavbnih delavcev, s čimer je preprečena dobesedno v zadnjem trenutku nepreračunljiva škoda. Boj za zvišanje plač je trajal 9 tednov. Škoda se ne bo dala popraviti. Posebno so trpele med tem časom nekončane stavbe, ki jih bo treba vse popraviti, predno se bo delo nadaljevalo. Ker se bliža zima, ne bo mogoče vseh stavb pravočasno dogotoviti. Razočaranih bo na desetisoče ljudi, ki so čakali, da se jim nakaže stanovanje.

Novosti

zimskih ulstrov in oblek Vam nudi najugodnejše

JOS. ROJINA, Ljubljana

Za časa velesjma popust

— Tri leta dela za 50.000 oseb bo sedaj v Londonu. Kakor smo že poročali, bodo sezidali obširno podzemsko železniško omrežje, ki bo služilo blagovnemu prometu med doki in glavnimi izlaziščji v Londonu. Potrebni kapital 32 milijonov funtov sterlingov je že zasiguran. Pri delu bo zaposlenih, kakor računajo, približno 50.000 ljudi za tri leta.

— Odprava vizuma med Avstrijo in Švico. Pri švicarskem zveznem svetu je bil vložen predlog na medsebojno odpravo vizuma v prometu med Avstrijo in Švico. Švicarski zvezni svet bo na predlog najbrže pristal.

— Žrtve svetovne vojne v Italiji. Italijansko vojno ministrstvo je sestavilo te dni statistiko avstrijskih, ogrskih, bolgarskih, nemških in turških vojakov, ki so padli na italijanskih bojiščih, oziroma umrli v italijanskem ujetništvu. V statistiki je navedenih nad 60.000 imen.

— Sodba v moskovskem korupcijskem procesu. Te dni je bila izrečena v Moskvi sodba v znani korupcijski zadevi pri vojaški intendaturi. Na zatožni klopi je sedelo 66 obtožencev. 9 oseb je bilo obsojenih na smrt, 35 na deportacijo od 1 do 10 let, 22 jih je bilo oproščenih. Proces je trajal 46 dni, posvetovanje sodnega dvora 7 dni.

— Komunistične demonstracije v Parizu. V znak protesta proti smrtni obsodbi treh komunistov na Poljskem je nameravala privedi komunistična organizacija v Parizu veli-

ke demonstracije pred poljskim poslaništvom. Kljub vsem varnostnim odredbam policije, se je zbrala te dni velika množica komunistov na ulici ter pričela manifestirati. Pred poslopjem lista »Echo de Paris« je prišlo med komunisti in policijo do dejanskega spopada. Na obeh straneh je bilo več ranjencev. Kljub temu je vzpostavila policija kmalu red. Arretiranih je bilo 90 komunistov.

— Časnikarji v Maroku. Madridski tiskovni urad javlja, da se podajo v kratkem španski in drugi časnikarji na bojišče v Maroko, kjer bodo opazovali potek vojaških operacij. Vodstvo vojaških operacij je določilo več častnikov, ki bodo dajali novinarjem potrebne informacije.

— Trebušni legar v Burgenlandu. V Neufeldu ob Litvi je izbruhnil trebušni legar. Zadnji teden je obolelo 19 oseb.

— Velik požar. V mizarski delavnici banke v Peči v Črni gori je izbruhnil te dni požar, ki bi se bil razširil na sosednja skladišča, v katerih so shranjene velike zaloge bencina in olja. Požrtvovalnemu trudu ognjegascsev se je zavrnilo, da je bil ogenj lokaliziran, kljub temu znaša škoda nad 600 tisoč dinarjev.

— Srečkanje za motorna in navadna kolesa. Jugoslovenska Matica v Ljubljani priredi dne 30. septembra t. l. srečkanje, kojega dobitke tvorita dva motorna in 25 navadnih (ženskih in moških) koles (biciklov). Motorja in kolesa znamke »Tour de France« so iz svetovno znane francoske tvornice »Peugeot«, ki radi trpezitosti in kakovosti svojih izdelkov daleč nadkriljuje vse druge tvornice. Cena posameznih srečk, kojih število je zelo omejeno, znaša Din 10.—. Srečke se te dni razpošiljajo v razprodajo vsem podružnicam Jugoslovenske Matice v Sloveniji, kakor tudi drugim dobrotnikom in društvom. Ideja tega srečkanja je vsakakor originalna in prepričani smo, da pomeni za Jugoslovensko Matico nov vir dohodkov, pomembno pa bo tudi za one, ki jim bo sreča mila, da za znesek Din 10.— postanejo lastniki motorja ali kolesa. Zato priporočamo vsem rojakom, da segajo po srečkah.

Ljubljana.

— Rekonstrukcija jezua v kopališču v Koleziji. Mestni magistrat ljubljanski je z vloge z dne 6. avgusta 1925, št. 15671-VI., zaprosil za vodopravno dovoljenje za rekonstrukcijo jezua v mestnem kopališču v Koleziji ter predložil obenem potrebne načrte. Radi tega je odredjena komisijelna poizvedba in obravna-va za pondeljek, dne 7. septembra 1925 s sestankom na licu mesta pri jezua v Koleziji ob 9. uri dopoldne ker se ni izdelana odločba o regulaciji Gradaščice, Glinščice in Malega grabna je obenem smatrati v tem pogledu to obravnavo v smislu zakona za konkurenčno obravnavo. Najkasneje pri tej obravnavi je vložiti ugovore, ki se niso že prej ustno ali pismeno uveljavili, sicer se bo smatralo, da se udeleženci strinjajo z nameravano napravo ter se bo odločilo ne glede na poznejše ugovore, oziirajoč se samo na uradne pomisleke. Mejaši in drugi interesi se vabijo, da prisostvujejo tej obravnavi. Načrti so do 6. septembra 1925 izvzemši nedelje in praznike razgrnjeni na vpogled strankam vsak dan od 9. do 12. ure, v odpravnistu velikega župana ljubljanske oblasti v pritličju poslopja velikega župana na Bleiweisovi cesti.

— Iz zapora v smrt. V nedeljo zjutraj ob 2. so je pojavil na policijski stražnici v Šiški sofer Emerik Blaha ter prijavil, da leži na cesti med št. Vidom in Šiško neznan mrtvec, ki ga je najbrž povozil kak avtomobil. Nato je bil še toliko prijazen, da se je odpeljal v svojem avtomobilu s stražniki na lice mesta. Tam se je ugotovilo, da je mrtvec identičen z bivšim gostilničarjem in posestnikom Jurijem Zorcem s Toškega čela, ki je bil izpuščen v soboto iz ljubljanske jetnišnice, na kar se je seveda pošteno »pokrepčalo«. Obiskal je zvečer več gostiln v Šiški. Kdo ga je povozil, še ni ugotovljeno. Blaha trdi, da ga je našel na cesti mrtvega.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA, dne 31. avgusta 1925.

Vrednote: Invest. pos. iz l. 1921 den. 76; loter. drž. renta za vojno škodo den. 298, bl. 300; zastav. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 25; kom. zadolž. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 25; Celjska posojila den. 201, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka den. 225, bl. 240; Merkantilna banka den. 100, bl. 105; Prva hrv. šted. den. 912; Kreditni zavod den. 175, bl. 185; Strojne tov. in liv. den. 80; Trboveljska bl. 340; Združene papirnice Veve den. 120; »Nihag« den. 38; Stavbna družba den. 165, bl. 180.

Blago: Testoni, monte, fob Sušak den. 580; hrastove vozovne deske, 44 mm—2.65 m, od 18—29, fob meja den. 1300; Črni bor-bord-nali, 3—8 m dolž., 30/30—50/50, fob Gruz bl. 650; bukovo oglje, fob Podbrdo den. 80; bukova drva, 1 m dolž., suha, fob nakl. post., 5 vag., den. 17.50, bl. 17.50; pšenica bačka, par. Ljubljana bl. 300; pšenica domača, fob Ljubljana den. 255; kuruza slav., fob Postojna trans, 1 vag., den. 230, bl. 230; laneno seme, medjimursko, fob Ljubljana, pol vag., den. 495, bl. 495; oves slav., par. Ljubljana bl. 175.

BORZE.

— Zagreb, 31. avgusta. Devize: Newyork ček 55.575—56.175, London izplačilo 271.03—273.03, ček 271—273, Praga 164.8—166.8, Curih 1081.5—1089.5, Milan izplač. 210.2—212.6, ček 209.6—212, Dunaj 783.5—793.5, Berlin 1328—1338, Amsterdam 2252—2272.

— Curih, 31. avgusta. Beograd 9.225, Newyork 516.25, London 25.065, Pariz 24.20, Milan 19.40, Praga 15.30, Bukarešta 2.55, Budimpešta 0.007275, Dunaj 72.75, Varšava 92.50.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur«, Ljubljana.

STARA TOVARNA NOGAVIC IN PLETENIN

Ustanovljena l. 1888 — Poštni predal 44 — Telefon 425

Varstvena znamka!

M. FRANZL & sinovi

(Lastnik Feliks Franzl)

LJUBLJANA, Privoz 10

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Le z lomilem bi zamogli razviti vse sile, treba je bilo obrniti voz in mogoče je to bilo. Prazen prostor med nakopičenimi deskami je bil nekoliko širši, kakor je bil avto dolg; meriti pa so morali od lomilčeve konic do ogla v zadnji strani, torej ne kar naravnost navzdol — bil pa je le nekoliko širši, komaj dva centimetra.

Da je to zmeril, je izstopil Adam in meril z merilnim trakom, kar ni bilo baš lahko, poiskati je moral med naloženimi deskami širši prostor.

»Če bi tako ne šlo, odvijemo lomilec,« tolaži Adam.

»Ali je hitreje, da odvijemo lomilec ali da obrnemo?«

»Da obrnemo.«

»Ali zamorete pri tej širini obrniti, ali ne?«

»Zamorem.«

»Potem dalje, dokler še ni prevelik kup lesa pred vratmi!«

Adam dirigira avto naprej in nazaj, vedno bolj v stran. To gre izpočetka hitro, potem pa vedno počas-

neje, čim manj prostora ima avto, kar si vsakdo lahko predstavlja.

Da Adam dobro vidi, so spustili oklopne plošče in odprli vsa okna, ki bi se sicer morda ubila; elektriške luči tudi niso hranili.

Georg in Leonor opazujeta, kako dirigira Adam avtomobil sem in tja, res vsega občudovanja vredno. Obenem pa se pogovarjata, kaj pravzaprav hočejo oni zunaj.

To je popolnoma enostavno. Georg je že povedal. Kitajcem je bilo tuje vozilo vrag, če so bili ljudje notri ali ne. In peklenščaka so hoteli tu zakopati, da ne bo mogel ven.

»Bog pomagaj!« reče tedaj Adam.

Avtomobil stoji popolnoma vprek in sicer kljub vsem računom prav trdno med deskami in se ne premakne ne naprej, ne nazaj, čeprav poizkuša Adam vse načine.

Toda Leonor zdaj ne pazi na to, temveč potegne zrak skozi nos.

»Mr. Hartung — ali nič ne čutite?« zašepeta bledih usten.

»Pri Bogu, diši prav — prav — prismojeno!«

»Da, to je res prismojena reč,« meni Adam, a misli nekaj povsem drugega.

Njegov nos, ki je neprenehoma njuhal tobak, ni bil tako sprejemljiv za druge duhove.

»Nenadoma mi je tudi zelo vroče!«

»Koliko dima!«

»Kitajci so zažgali šupo!!!«

In avtomobil, kakor v škarjah, nezmožen, da se premakne! Vročina narašča kaj hitro, že čutijo pomikanje kisika.

»Mr. Green, če ne osvobodite avtomobila, smo izgubljeni!«

Stori vse, kar je v njegovi moči, da obrne voz. Njegov račun je bil pač pravilen, nekoliko giblje se avto le, sicer bi tudi tako ne tresel sem in tja, a dva centimetra je pač premalo, da bi zapeljal v stran, ali pa se obrača, toda silno počasi.

»Ali prihranimo čas, če odvijemo lomilec?«

»Za to je sedaj prepozno. Saj veste, da moramo pri tem pomakniti lomilec za najmanj deset centimetrov naprej, tega pa sedaj ne moremo. Tudi tako pojde.«

Adam premika avto kolikor gre naprej in nazaj. Da, obrača se, ali komaj vidno.

In vedno in vedno bolj vroče je v šupi. Kmalu ne morejo več dihati zrak, ki je poln dima. Zapro oklopne plošče, aparat s pokalnim plinom daje kisik.

Važno za vsakogar!

Važno za vsakogar!

Konfekcijska tovarna

Fran Derenda & Cie., Ljubljana

Centrala — Tovarna:

Emonska cesta 8

in Aškerčeva cesta 1

313

Telefon interurban:

Brzjavni: DERENDA

Nadrobna trgovina:

Erjavčeva cesta 2

(nasprti Dram. gledališča)

249

Najnovejša in najmodernejša lastna novozgrajena tvornica moških, deških in fantovskih oblačil, ter vsakovrstnih uniform po predpisanem kroju.

Svoje lastne izdelke prodaja po neverjetno nizkih cenah v svoji detajlni trgovini na Erjavčevi cesti št. 2

Na Ljubljanskem velesejmu v paviljonu J 573—579

Kje se kupi?

le pri tvrdki

JOSIP PETELINC

Ljubljana

BLIZU PREŠERNEGA SPOMENIKA OB VODI najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znanih znamk „GRITZ“ER“ — „ADLER“ — „PHONIX“ — „GRITZ“ER“ — „ADLER“ — „PHONIX“ Isto tam posamezne dele za stroje in voza, igle, olje, jermena, pneumatika. Pouk o voznju na stroj brezplačen! Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

Najboljše manufakturno blago po najnižjih cenah prodaja „Oblačilnica“ v Ljubljani, Miklošičeva cesta 7.

Oglejte si zalogo!

Splošno znano je, da kupiš najceneje obleke pri tvrdki

Ložar in Bizjak

v Ljubljani

Sv. Petra cesta šte. 20.

Specijalna parfumerija, trgovina rokavic in nogavic

M. Bartl

Ljubljana, Stritarjeva 2

Paviljon E št. 49, 51.

Pozor! Trgovci! Pozor!

Dovoljujem si Vas obveščati, da ne zamudite ob priliki Ljubljanskega velesejma oglašiti se pri tvrdki

Miroslav Bivic

Ljubljana, Sv. Petra c. 29

Zaloga šolskih zvezkov, map, notesov, blokov in odjemalnih knjižic. — Cene nizke! Lastni izdelek! — S spoštovanjem se priporoča M. BIVIC.

Damske flor nogavice

v vseh barvah in vrstah od Din 18— naprej, moške nogavice, otroške nogavice, dokolenke, volne, bombaž, žepni robci, modni pasovi, toaletne potrebščine, ščetke za zobe, obleke in čevlje itd. v naj- večji izbiri po najnižji ceni pri

Josip Petelinc

LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Na veliko.

Na malo.

Popravila

vseh pisarniških strojev.

Oglejte si paviljon „E 24, 26“.

„MERCEDES“ najmodernejši razložljivi pisalni stroj.

Zlato!

Zlato!

Zaloga:

platno, usnje, papir, trakovi, vrvice, sukanec, igle, kapitali, folije, metali, zlato, bronze, barve, lepenka, laki, kosti, čopiči, škrobi, kleji, noži, deščice

Solidne cene in prvovrstno blago je najboljša naše priporočilo

„ŠAGRIN“, Ljubljana

Kralja Petra trg št. 3

(Miklošičeva cesta)

Oglejte! Naročite!

Cenjenemu občinstvu vljudno naznanjam, da bom imel z 29. avgustom t. l. naprej tudi popoldan vsakovrstno sveže

pecivo.

Pekarna

Anton Preskar

Dunajska cesta št. 5.

Hotel in restavracija Miklič

nasproti glavnega kolodvora, priznana dobra kuhinja, prvovrstne pijače, vedno sveže pivo — zmerne cene.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja z večletno prakso išče stalno mesto za takoj v večjem kraju na Gorenjskem. Ponudbe z navedbo plače na upravo lista pod »Energična moč«.

Vsakovrstne kovinske izdelke in najnovejšo kuhinjsko posodo iz bakroaluminija si lahko nabavite po najnižjih cenah na

„Ljubljanskem velesejmu“

„G“ paviljon šte. 363,

kjer je razstavila tvrdka

Rado Nipič iz Maribora

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDIČJSKI BUREAU LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov brzjavkam: „GROM“.

Telefon interurban št. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to široko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

Pri „Solncu“

K. WIDMAYER

Pogačarjev trg (za vodo)

Perilo, manufaktura, opreme za neveste in novorojenčke, abtahi (peče). Vsakovrstne pletenine na debelo in drobno

Naznanilo.

Odvetnik dr. Igo Šilar naznanja vljudno, da je s 1. septembrom 1925 odprl v Kranju „Hotel Stara pošta“ svojo odvetniško pisarno.

MALI OGLASI

Cene oglasov do 20 besed Din 3—, vsaka nadaljna beseda 30 par.

Poročila bi se rada

gospodična, trgovsko naobražena, z mladim inteligentnim gospodom v starosti 30 let z nekoliko premoženjem, ki bi služilo v razširjenju trgovine. Tajnost zjamčena. Le resne ponudbe. Dopise le s sliko je vpslati na upravo »Narodnega Dnevnika« pod šifro »Sreča«.

Kupijo se

dobro ohranjene smuči. Ponudbe z navedbo cene pod: »Planinski raj«.

Dobro ohranjeno

žensko kolo se kupi. Ponudbe na upravo lista pod: »Kolo 1. III«.

Instrukcije

sprejme osmošolec. — Ponudbe na upravo lista pod »osmošolec«.

Uradnica

z večletno prakso vešča vseh pisarniških del išče službo v mestu ali na deželi. — Ponudbe prosijo na upravo lista pod »Zanesljiva«.

Stanovanje

obstoječe iz ene velike sobe in kuhinje se išče v sredini mesta ali v okolici mesta Ljubljane. Ponudbe z navedbo najemnine na upravo pod »Stanovanje 400«.

Širite in naročajte edini neodvisni list „Narodni Dnevnik“!